

समयसार त्रणसो ने वीसमी गाथा जयसेनाचार्यनी टीका गाथाका तात्पर्य क्या है वो टीका लेशे. तात्पर्य क्या है तात्पर्य, सारा जैन दर्शनका तात्पर्य सार-क्या है वो बात चलती है जरी सूक्ष्म है. अनंतकाण्ठी कहते है के यहां तो धर्मनी शुरुआत कही छे. पण आत्मा ज्ञानस्वभाव अने आनंदस्वभाव अैसा होने पर भी अनादिसे पुण्य ने पाप, विकल्प जो राग अशुद्ध विकार उसरूपे परिणामते है. उसको कर्तापणो परिणामते है ने भोक्तापणो भोगरूपे परिणामते है, ये अधर्म है बाह्य के साथ कोछ धर्म-अधर्मकी यीज को संबंध नहीं- समजमें आया ?

भगवान आत्मा अपनी निज्ज यीज, ज्ञाणक स्वभाव, आनंद स्वभाव उसको भूलकर पुण्य ने पापना विकल्पो शुभ अशुभ राग उसका कर्ता होकर उसको भोगे

उसका नाम अधर्म उसका नाम अशुद्ध विकारका परिणामन उसका नाम संसार.

(बरोबर, ओमां दुःख तो नहि होयने) दुःख है ये दुःख है ये विकाररूपे परिणामना वोहि दुःख है, अधर्म है तो दुःख यहि है समजमें आया ?

आत्मा भगवान नित्यानंद, नित्य अविनाशी ज्ञान अने आनंदनो भंडार प्रभु छे. ओवी यीजने छोडकर, भूलकर परका कर्ता तो होता नहि माने तो भी यैतन्य अहीया तो अपनी पर्यायमें वस्तुकी दृष्टि बीना, अपनी यैतन्य मडाप्रभु सत्ता होनेवाला पदार्थ, उसकी सत्ताका स्वीकार नहिं करके अनादिसे उसकी दृष्टि अज्ञानीकी शुभ ने अशुभ विकल्पो दया, दान, व्रत, तप भक्ति काम क्रोध ओवा विकल्प नाम रागका परिणामन करते है, वो कर्ता ने उसका भोक्ता है, दुःखका वो भोक्ता समजमें आया ? पर यीज तो भोगनेमें आती हि नहि. ये तो जड है आ शरीर है जड है. स्त्रीका शरीर भी जड माटी मांस ने हाडका है दान भात रोटी शाक वो भी जड माटी धूण है, उसका प्रभु आत्मा, रंग, गंध, रस, स्पर्श विनानी यीज, असी जड यीज को कैसे करे ने कैसे भोगवे समजमें आया ? ओ तो कर्ता भी नहिं और जडका शरीरका दान, भात रोटीका भोक्ता भी आत्मा नहि. समजमें आया ?

अज्ञानमें भी परका कर्ता भोक्ता नहि (कोछ, मात्र) अपनी यीज जो शुद्ध यैतन्य है उसको भूलकर राग अने पुष्य-पापना विकल्पो शुभाशुभभाव उसकी सन्मुख देभकर यैतन्यको पीठ देकर, अपना सारा निर्मण स्वभावकी पीठ उपरांते होकर, विकारका परिणाममें कर्तापणा हो कर, भोक्ता विकारका है. ये अशुद्धताका परिणामन वो कर्ता ने भोक्ता वो हि संसार, वो हि दुःख ये चार गतिमें जलनेका बीज है वो आहाहा ! समजमें आया ?

हवे धर्म कैसे होता है वो बात चलती है यहां तो यहां तो आया “ जैसे दृष्टि ” यक्षु पर, जैसे अग्नि जलानेवाला अग्निको जलाते है, जैसे यक्षु कोछपण पर पदार्थको करते नही, यक्षु करे ? (ना) और जैसे लोहाका गोणा उषण होकर, लोहा उषणतामें तन्मय होकर, लोहा उषणताको भोक्ता है, जैसे आत्मा परको भोक्ता नहि. आ आंभ भोक्ता नहिं आंभ परकी कर्ता नहि ने आंभ परकी भोक्ता नहिं.

अग्नि जलानेवाला जैसे अग्नि जलाते है, जैसे आंभ परका कर्ता नहि हो सकता, जैसे लोहाका गोणा उषण हो जाता है, जैसे आंभ परका भोक्ता नहिं हो सकता, बराबर है ? जैसे भगवान आत्मा सच्चिदानंद, निर्मणानंद वस्तु ध्रुव यैतन्य, वो रागका भी कर्ता नहि और पुष्य, दया-दान, व्रत-भक्ति जो विकल्प है उसका भी कर्ता नहि. उसका भोक्ता हि नहि आंभके दृष्टांतसे आंभ समजे ने ? (यक्षु) यक्षु समजमें आया ?

दूसरा भी दृष्टांत देगा क्षायिक ज्ञानका भी दीया कल तो के जैसे दृष्टिवांत धर्मात्मा,

શુદ્ધ ભગવાન આત્મા પરમાનંદકી મૂર્તિ, વિકાર ને શરીર આદિસે રહિત ઔર અપના આનંદ આદિ શક્તિ ગુણસે સહિત, ઐસી અંતર્મુખ ધ્રુવ સ્વરૂપ ઉપર દૈષ્ટિ પડનેસે, ઉસકા પરિણમનમેં કયાં આયા ? શુદ્ધ પરિણમન હુઆ, જો મિથ્યા પરિણામ થા, રાગ ને દ્વેષ, પુણ્ય ને પાપકા કર્તા હોકર ઉસકો ભોક્તે થે યે અજ્ઞાન ભાવ થા, વો દુઃખ ભાવ થા વો સ્થાનમેં જબ શુદ્ધ ચૈતન્ય વસ્તુ જૈન વીતરાગ મૂર્તિ આત્મા, ઉસકી દૈષ્ટિ કરકે જો શુદ્ધ પરિણમન હુઆ, તો શુદ્ધ જીવ ભી રાગકા કર્તા ભોક્તા નહિ, ઐસે શુદ્ધ જ્ઞાન પરિણત જીવ ભી કર્તા-ભોક્તા નહિ. સમજમેં આયા ? સમજમેં આવે ઐસી બાત હૈ હોં ભાષા સાદી હૈ પણ હવે ઘનાલાલજી સમજમેં આતે બાપુ ? આ તો બાપુ પ્રભુના મારગ અંતરકા, અને લોજીક ન્યાયસે તો કહેનેમેં આતા હૈ, હવે પકડના ન પકડના એ તો ઉસકી યોગ્યતા પ્રમાણે હૈ (બહુ સરસ) હૈ ? (બહુ સરલ કર રહે હો) જુઓ પંડિતજી પણ અમારે આહાહા ! ભગવાન.

તો કહેતે હૈ જૈસે ચક્ષુ, આંખ પરકી કર્તા, ભોક્તા નહિ ઐસે શુદ્ધ જ્ઞાન, ત્રિકાળી જ્ઞાનાનંદ ભગવાન આત્મા ઔર જ્ઞાનાનંદકી દૈષ્ટિ હુઈ, શુદ્ધ પરિણમનવાલા ધર્મા, વો દોઈ- અહીંયા તો દૈષ્ટિકી બાત પહેલે કીયા હૈ. ભગવાન આત્મા ચૈતન્યબિંબ, ચૈતન્ય સૂર્ય, ઐસી અંતર્મુખ દૈષ્ટિ હોકર, જૈસે રાગ ને પુણ્ય મેરા માન કર પરિણમન કરતે થે, યે દુઃખ થા, મલિન થા મૈ ત્રિકાળ ધ્રુવ શુદ્ધ આનંદકંદ હું, ઐસી દૈષ્ટિ હોકર શુદ્ધ પવિત્ર, મલિન રહિત, આનંદકી પરિણતિ શાંતિકી અવસ્થા હુઈ, ઉસકા નામ ધર્મ અને વો ધર્મ. ધર્મા જીવ અથવા ધર્મ પરિણત પર્યાય, યે રાગ ને પુણ્ય પાપકી ક્રિયાકા કર્તા નહિ ઔર રાગકી ક્રિયાકા ભોક્તા ભી નહિ આહાહા ! પહેલે સમજના તો ચાહીયે ને કે કયા ચીજ હૈ ? કૈસી હૈ ? આ જૈન દર્શન કોઈ સંપ્રદાય નહીં, વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ.

“ જિન સો હિ આત્મા, અન્ય સો હિ હૈ કર્મ
કર્મ કટે જિન વચનસે, યે જિન વચનકા મર્મ ”

જૈન એટલે ભગવાન પરમાત્મા, આત્મા જો હુઆ સર્વજ્ઞ, વીતરાગ સર્વજ્ઞ હુઆ, તો કહાંસે હુઆ ? અપના સ્વભાવસે વો દાખલા દીયા થા પહેલે લીંડી પીપરકા- ચોસઠ પહોરી ચરપરાઈ અંદર પડી હૈ, ઔર હરા રંગ અંદર પૂરા પડા હૈ, તો શક્તિકી વ્યક્તતા હોતી હૈ. હૈ ઉસમેંસે, પ્રાપ્તકી પ્રાપ્તિ હૈ. હૈ ઉસમેંસે આતા હૈ, યે દૃષ્ટ પહોરી ચરપરાઈ જો બહારમેં આઈ ઔર હરા રંગ આયા, કાળા રંગ, પીપર હૈ ને કાળી હૈ, કાળીકા વ્યય હોકર, હરા રંગ હુઆ, ચરપરાઈ અલ્પ થી ઉસકા નાશ હોકર, ચોસઠ પહોરી નામ રૂપિયે રૂપિયો, સોળ આના, ચરપરાઈ પ્રગટ હુઈ, કહાંસે હુઈ ? (અંદરમાં શક્તિ હતી) અંદરમેં હૈ. કૂવેમેં હૈ વો અવેડેમેં આતે હૈ. અવેડે કયા કહેતે તુમ્હારે પાણી આતે હૈ ને બહારમેં (અવેડા) અવેડા તો આપણી ભાષા છે - પણ હિંદી કૂવા હોતા હૈ ને કૂવા ઉસમેંસે પાણી નીકલતે હૈ ને બહાર ઢોરકો પાતે

है (ज्ञानवरोको पीने के लीये यराए बनाते है) हा वो (ढोर को पीने के लीये) ढोरको पीने के लीये बहार बनाते है पश वो कूवामें है वो आते है के नहि अंदर में ? के कूवामें नहि अंदरमें ने बहार आया ? कूवामें है पेशाब ने अर्झीया आया पाणी औसा है ? समजमें आया ? औसे भगवान आत्माइपी महा कूवो दरियो, समुद्र, उसमें ज्ञान ने आनंद सोण आना, पुरेपुरा इपिये इपियो सत्त्वइप शक्तिइप स्वभाव पडया है. समजमें आया ?

ये पीपरको घूटनेसे जैसे प्रगट होता है, औसे भगवान आत्मा अर्झी कवा शुद्ध ज्ञान, अकीला ज्ञायकभाव हुं. कोछ पूछते थे कल के आ ज्ञायकका कैसे दृष्टि करना ? पश पहेले आ समजे तो जरा के अनादिकी दृष्टि उसकी पुण्य ने पापका विकल्प नाम आस्रव ने विकार उपर पडी है, अे दृष्टिको गुलांट भवरावना है अभी. गुलांट समजे ? (बदलना) कर करना है बदलना है. मैं तो ज्ञायक त्रिदानंद ध्रुव आनंदका धाम यैतन्य बिंब स्वरूप, अविकारी स्वभावका सत्त्व अेकरूप में हुं औसा शुद्धकी दृष्टि जब हुं, तो परिणामन नाम वर्तमान प्रगट दशामें ली शुद्धता, आनंदता, वीतरागता पर्याय प्रगट हुं, उसका नाम धर्म, समजमें आया ? आरे तारे धर्म त्राँ लोको कहे सहेलुं सट इतुं अेमां आ मोंधु करी नाभ्युं मोंधा नर्झी यै डी यीज है (अेक ज प्रकारे छे) आ वात ज आ है पश दुनीया समजे नर्झी तो कंछक ने कंछ धर्मका रूप दे दीया औसा हे नर्झी. समजमें आया ? जैन धर्मका रूपहि दूसरा है.

कहेते है औसे शुद्ध ज्ञान परका कर्ता भोक्ता नहि, रागका नहि. प्रतका विकल्पका कर्ता ली शुद्ध ज्ञान धर्म परिणत ज्व, जो अज्ञान था तबलगत तो कर्ता था, तब तो दुःखी था स्वरूपका आनंद ने ज्ञानका अंदर वस्तुकी शक्ति, उसका त्मान हुआ, अनुभव हुआ, तो पर्यायमें प्रगट दशामें जो दुःखका अनुभव था उसका नाश होकर, आनंदका अनुभव, शक्तिमें जो आनंद पडा है, वो आनंद पर्यायमें आया, अे आनंदका परिणत ज्व, रागको करते नहिं.

रात्रिको कोछ पूछते थे ने के देव समकित्ती लडाछ करते है, इलाणुं करते है (अे तो सराग सम्यग्दृष्टि आम करे छे) सराग-त्राँ अे तो बधी व्यवहारकी बात है. निश्चयमें यथार्थमें तो धर्मी ज्व अपना शुद्धरूप परिणामनमें हि है. वो लडाछका राग आया उसमें वो है हि नहिं. उसका ज्ञाननेवाला अपनी पर्यायमें अपनेसे अपने कारणसे रागका ज्ञान करते है अपनी सत्ताका सामर्थ्यसे. राग है माटे ज्ञान करते है औसा ली नहि. वात अलौकिक है भगवान शोभालालज, आहाहा ! भगवानदासज यार दिनसे नहि था आज पांचमा दिन आया. दरकार छतना, छोराने लडकानुं बधुं सरभुं करवुं होय ने बहारनुं धूण धाणीनुं (कर्तुं कयां थाय छे) पश माने ने न्यां. श्रावण महीनो छे पैसावाणा भाणस आवे बधा, अेवुं इशे कांछक, अेवुं इशे. (लडका) अेवुं कांछक इशे

ધુમાડાના બાયકા. અહીં કહેતે હૈ એય ધુવાડા સમજે ? (ધૂપ ધૂપ) ધૂપ-ધૂઈ બાથ ભીડે ધૂઆ ન રહે. બાથમે ધૂઆ ન રહે. એસે પરચીજ અપનેમે રહે નહીં. પર ચીજ અપની કરને જાય તો ન રહે. વો તો ઉસકે કારણસે હોતા હૈ.

અહીંયા કહેતે હૈ તેરે કિતબુદ્ધિ, ધર્મબુદ્ધિ કરના હો તો ભગવાન આત્મા જ્ઞાયક સ્વરૂપ હૈ ચિદાનંદ સ્વરૂપ હૈ, એસા અનુભવ દૈષ્ટિ કરકે વેદન કરના ઓર ઓ પરકા, રાગકા આદિકા કર્તા નહિ એક વાત. તો કહેતે હૈ દૈષ્ટિકા વિષયવંત તો એસા હૈ, પણ કેવળજ્ઞાની પરમાત્મા ભી રાગકા ને પરકા કર્તા નહિ હૈ, નહિ હૈ તો નહિ હૈ વો કર્તા નહિ એસા બતાયા. અહીં તો હૈ તો ભી કર્તા નહિ. કેવળજ્ઞાનીકો તો રાગ હૈ નહિ. સર્વજ્ઞ પરમાત્મા અરિહંતદેવ વીતરાગ હુઆ ઉસકો તો રાગ હૈ નહિ, તો એ રાગકા કર્તા નહિ અને રાગકા ભોક્તા નહિ. એસે દૈષ્ટાંત દેકર કેવળીકી સાથ સાધકકો મીલાયા (સત્ય વીતરાગ દેવ) સમજમે આયા ? બાત એસા હૈ ભગવાન.

કલ કહા થા એક ન્યાય, સમ્યજ્ઞાન દીપિકામેસે એક ન્યાય કહા થા કહ્યું હતું એ કહ્યું 'તું સમ્યજ્ઞાન દીપિકા હૈ. સંવત ૧૯૪૮ની સાલમે એક ક્ષુલ્લક હો ગયા હૈ દિગંબર, ધર્મદાસ ક્ષુલ્લક હુઆ, સમજમે આયા ? " ભેદજ્ઞાનસે ભ્રમ ગયો. નહિ રહી કુછ આશ " એસે સંવત ૪૮ મે દો પુસ્તક બનાયા હૈ (૧) સમ્યજ્ઞાન દીપિકા ને (૨) સ્વાત્મઅનુભવ મનન હમ તો બહોત સાલસે દેખતે હૈ ને ' સમ્યજ્ઞાન દીપિકા ' ૭૮ કી સાલમે દેખે થે ૭૮-૪૮ વર્ષ હુઆ - (ઓ તો દિગંબર હોનેકી તૈયારી થી ને ?) વાત તો સાચી છે. ૭૮ મે જંગલમે જાતે થે એકલા પુસ્તક લેકર સમ્યજ્ઞાન દીપિકા થા ઉસમે આ લીયા હૈ " સિદ્ધ સમાન અપના આત્માકો ન જાને, અને સિદ્ધ જૈસે જ્ઞાતા દૈષ્ટા હૈ, એસે છોડકર એક રાગકા ભી કર્તા હો તો સિદ્ધ સમાન અપનેકો માન્યા નહિ, એ સંસારી મિથ્યાદૈષ્ટિ પાપી હૈ " એસા લીયા હૈ ઘનાલાલજી ! તમારી બીડીયું બીડીયું તો ક્યાંય રહી ગઈ. ભગવાનદાસજી બડા શેઠ હૈ એસા શેઠ બુંદેલખંડકા, ધૂળેય શેઠ નહિ સાંભળને હવે, અહીં તો આત્મા શ્રેષ્ઠ ભગવાન, શેઠ નામ શ્રેષ્ઠ, ચિદાનંદ ભગવાન આનંદકંદ પ્રભુ ઉસકા સન્મુખ દેખકર, જો વિમુખ થા તબ તો અજ્ઞાની થા, હવે સન્મુખ દેખકર જો અનુભવ હુઆ, વો રાગકા કર્તા નહિ અને આનંદકા કર્તા હૈ.

વો આયા યહાં લગ- વૈસા હોતા હુઆ. છે ને કેટલામી લીટી હૈ નીચેસે (જુઓ પાંચમી લીટી હૈ) જુઓ " શુદ્ધ જ્ઞાન પરિણત જીવ કયા કર્તા હૈ " દેખો શુદ્ધ જ્ઞાન પરિણત જીવ નીચેસે ચોથે લીટી " શુદ્ધ જ્ઞાન પરિણત જીવ કયા કરતા હૈ ? " નીચેસે ચોથી લીટી ચોથી કહેતે હૈ ને ? કયા કહેતે હૈ ? (ચોથી) આહાહા ! જુઓ જૈસે સર્વજ્ઞ પરમાત્મા વીતરાગ અરિહંત પ્રભુ, જૈસે જગતકા સાક્ષી દેખને, જાનનેવાલા હૈ, એસે ધર્મી જીવ અપના શુદ્ધ જ્ઞાન સ્વરૂપકા પરિણમન હુઆ જ્ઞાનપણે, તો કહેતે હૈ યે શુદ્ધ પરિણત જીવ

क्या करता है? “जाणदि बंध मोक्षं” जानता है जानता है - किसको? बंध मोक्षको आहा अ तो कहेते है के रागका भाव है उसको भी जानते है और राग छूट जाय तो मोक्षकी पर्याय उसको भी जानती जानते है राग करते भी नहीं अने राग छोडते भी नहि. आहाहा! समजमें आया?

भाए, भगवान मारग तो - तात्पर्य कहेते है ने यहां रहस्य है जैन दर्शनका रहस्य है. जैन दर्शन अे विश्व वस्तु जो है उसका रहस्य है. विश्व वस्तु जो है आत्मा. परमाणु आदि अे आत्माका रहस्य आ है. समजमें आया? आहाहा! कहेते है जैसे सर्वज्ञ परमात्मा उसको तो बंध है नहि मोक्ष है. वो तो जानते है. जैसे धर्मी जव सम्यग्दर्शन जहांसे हुआ. लालयंछ! भारे वात मैं तो यैतन्य आत्मा ज्ञानस्वरूप हुं. ज्ञान सत्ता स्वभाववाणा मैं हुं, राग ने पुण्य आदि सत्ता मेरेमें नहि. मैं रागसे पुण्यसे पाली और अपना पूरण ज्ञान आनंद स्वभावसे भरा पडा हुं औसी यीजकी ज्यां दृष्टि हुं तो कहेते है के बंधको जानते है और मोक्षको भी जानते है मोक्षको करना है ने औसा कैसा हवे नहीं आ रे हवे (जाणी - लीधुं हवे पछी क्यां करवुं) समजमें आया? आ क्या कहेते है, समजमें आया? बंधका तो करना नहीं है पण मोक्षका भी करना नहि है, मोक्ष होता है उसको जानते है अे कहेते है. पंडितज.

मोक्ष नाम पूरण निर्मण पर्याय, पूरण आनंदकी दशा. पूरण आनंदकी दशा नाम मोक्ष-विकारकी दशा नाम संसार उसका अभाव होकर पूरण आनंद अतींद्रिय आनंद ने ज्ञान पूरण उसका नाम मोक्ष तो कहेते है जब शुद्ध ज्ञान परिज्ञत आत्मा दृष्टि थए ने अनुभव हुआ वो तो मोक्षको भी कर्ता नहीं. हो जव अेठ-ज्ञानीना व्यायामनी मस्ती भिन्न भिन्न है जुदी जातनी अे ए नंदकिशोरज देभो मारग जैन दर्शनका.

कहेते है ये तो बंधको ने मोक्षको जानते है आहाहा! बंधका परिणाम अने मोक्षका परिणाम उसको जानते है; करते नहीं आ क्या? समजमें आया? क्युं के ज्यां शुद्ध दृष्टि हुं ने शुद्ध परिणामन धर्मका हुआ पीछे, मोक्ष करुं, परिणाम तो परिणामते हि है, परिणाम तो परिणामते हि है अे तो धारावाही होता है अेमां धारावाही होता है उसमें मैं करुं औसा रहेते नहीं - (वाह रे वाह कृपानाथ) पंडितज! आ गाथा जरी अीयी है बहोत समजमें आया? आ तो अर्हिया कलास होय त्यारे थोडा काने तो पडे लोकोने आवा मनुष्य देह भीला अने जैन दर्शन सर्वज्ञ परमात्माअे कहेलो मार्ग यीज क्या है वो यीज काने भी न पडे तो उसको विचारमें कैसे ले अने दृष्टिमें कैसे परिणामावे? आहाहा! समजमें आया?

कहेते है, अरे धर्मी जव सम्यक् यीज वस्तु यैतन्य भगवान, पूरण प्रभु वस्तु, औसी पूरणकी दृष्टि हुं तो ये ध्रुव स्वभाव भगवान दृष्टिमें आया. कहेते है के ज्ञानमें

બંધ હોતા હૈ રાગ જરી જાણતે હૈ, અપનેમેં બંધ ઐસે નહિ, રાગ ભી ભિન્ન, આ મોક્ષકી પર્યાય ભી મેરા દ્રવ્યસે ભિન્ન આહાહા ! (દ્રવ્યસે ભિન્ન વાત સાચી છે) સમજમેં આયા ? એવી વાત છે ભગવાન આહાહા ! મને પામર કહીને, પામરને પ્રભુ કરીને બોલાવે છે. એ સંતો એમ કહેતે હૈ. ૭૨ ગાથામાં કહ્યું 'તુંને, ભગવાન આત્મા ! એમ કહ્યું 'તું આહાહા ! જેમ એની મા, ઝૂલામાં એને સૂલાનેકે લીયે ઉસકા ગાના ગાતી હૈ સમજમેં આયા ? ઉસકી જો નિંદા કરે ગાળ્યું દે તો નહિ સૂવે એ જોઈ લેજો કોઈ વાર એવું હોય તો ભલે બાળક હો. (બરાબર જી. હા.) સમજમેં આયા ? (જી. હા.) પણ એના વખાણ કરે મારો દીકરો ડાહ્યો. આ તો અમારે કાઠીયાવાડી ભાષા, તમારી કંઈક ભાષા હશે. દીકરો ડાહ્યો; ડાહ્યો સમજે ? હુશિયાર (શાણો) શાંત, મામાને ઘેર ગયે થે ને ખારેક ને ટોપરા લાએ થે. ઐસા વખાણ કરે ત્યારે સૂઈ જાય. સોતે હૈ ! સોતે હૈ ઈસકો, ગાળ્યુ દે તો નહિ સોવે, મારા રોયા, બાળક નહિ સૂએ ઈ અવ્યક્તપણે પણ ઈસકો પ્રશંસા ઈસકો રુચતી હૈ એ શોભાલાલજી ! જેસે માતા ઉસકો સુલાતે હૈ, સંતો જગતકો જગાતે હૈ, જાગ રે જાગ ભગવાન ત્રણ લોકનો નાથ તું સંતાઈને પડયો, રાગ ને પર્યાયની બુદ્ધિની આડમાં ભગવાન તને દેખાતો નથી, સમજમેં આયા ?

“ તરણા ઓથે ડુંગર રે, ડુંગર કોઈ દેખે નહિ, તરણા ઓથે ” ડુંગર બડા હો ઈતના એક તીનકા ઈતના રખા હો, સારા ડુંગર નહિ દીખે બરાબર હૈ ? દેખના તો અહીંયાથી (આંખથી) હૈ ને ? આંખ ઉપર આટલુ તણખણું રાખે, લ્યો ને આ ચશ્મા ઉપર કાળો ડાઘ લગાવી દે સારા પર્વત, સારા દરિયા ભી નહિ દેખે (નહિ દેખે)

એમ ભગવાન આત્મા પૂર્ણાનંદકા નાથ, આ રાગને વિલ્કપકી એકતાબુદ્ધિમેં દીખાતા નહીં સમજમેં આયા ? બહાર તો ક્રિયા કરીને મરી ગયો બહોત, ઉસમેં કયા હૈ ? પણ વો વિકલ્પ ઉઠતે હૈ રાગ ઉસકી એકતાબુદ્ધિ અથવા પર્યાયકી એકતાબુદ્ધિ આહાહા ! ઉસમેં ભગવાન ત્રણ લોકના પૂર્ણાનંદ પ્રભુ નાથ એ તરણાકી આડમેં જેમ પર્વત દીખતે નહિ, ઐસે રાગકી એકતામેં, પર્યાયકી બુદ્ધિમેં, દ્રવ્ય બુદ્ધિ ત્રિકાળ દેખતે નહિ - સમજમેં આયા ?

અહીંયા કહેતે હૈ કે આહાહા ! ઐસા જબ ભાન હુઆ સમજમેં આયા ? શુદ્ધ ચૈતન્ય જ્ઞાનસ્વભાવી પવિત્ર ધામ આત્મા હૈ, ઐસી દૈષ્ટિમેં સમ્યગ્દર્શન શુદ્ધરૂપે પરિણમન હુઆ, હજી ચોથા ગુણસ્થાનની બાત હૈ આહાહા ! સમજમેં આયા ? આ ચોથાના ઠેકાણા નહિ ને પાયમાં ને છદ્દા લઈને બેસી ગયા, આ બાર વ્રત હૈ ને પડિમા હૈ ને, ઘૂળેય નહિ હૈ સૂન તો સહી સમજમેં આયા ? એય ભગવાનદાસજી (બરાબર) આવા શેઠિયા હોય ને પછી શાતા શીળીયા હોય ને પછી કાંઈક ત્યાગ કરે તો ઓહોહો ! કહો સમજમેં આયા ? આહાહા !

કહેતે હૈ એ ઝૂલામૈં સોતા હૈ અજ્ઞાનમૈં આ પરમાત્મા સંતો ઉસકો જગાતે હૈ. એ જાગ રે જાગ નાથ એ નિંદ્રા તને હવે ન હોઈ શકે (ન હોઈ શકે, વાહ રે વાહ) (ભાવ નિંદ્રા) એ રાગ અને પુણ્યના વિકલ્પમાં ભગવાન સારા દ્રવ્ય પડા હૈ ને પ્રભુ. આહાહા ! એક સમયકી પર્યાય નામ વ્યક્ત દશા ઉસકી ઉપર તેરી રુચિ હૈ તો દ્રવ્ય દીખતે નહી. સમજમૈં આયા ? અને કહેતે હૈ જ્યાં દ્રવ્યકા ભાન હુઆ આઠ વર્ષકી બાલિકા હો, અરે ! મંડૂક હો દેડકા, દેડકા કહેતે હૈ ને ? મેંડક, મેંડક, મેંડક ભગવાનના સમોસરણમાં દેડકા આત્મભાન પાતે હૈ. આત્મા હૈ કે નહિ ? ભગવાનના સમોસરણમાં પરમાત્મા બિરાજતે હૈ અભી ત્રિલોકનાથ સીમંધર ભગવાન મહાવિદેહક્ષેત્રમૈં સમજાણું ? એ ભગવાન પાસે - દેડકા આહાહા ! દેડકા તો શરીર દેડકા હૈ આત્મા કયા દેડકારૂપ હો ગયા હૈ ? સમજમૈં આયા ? એ જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાનકા ભાન તો ભગવાનકે સમોસરણમૈં મંડૂક કર લેતે હૈ.

એ બી એમ જાનતે હૈ કે બંધ ને મોક્ષકા તો મૈં જાનનેવાલા હું. આહાહા ! (વહ તો છોટાસા શરીર) છોટા તો શરીર છોટા હૈ વસ્તુ છોટી હૈ ? કહો આ શું કહેવાય છે તમારો ? ઓલાએ નહોતો માર્યો બોંબ બોંબ એટમ બોંબ માર્યો તો ને ક્યાંક ઓલા બસો અઢીસો જોજનમાં, ભૂક્કા ઉડી ગયા હતા ક્યાંક (હિરોશીમા) ક્યાં ? હા. બોંબ ઈતના છોટા બોંબમૈં અનંત પરમાણું હૈ - કહેતે હૈ છોટા, છોટા ત્યાં નહિ હૈ એક બોંબ છોટા ઈતના લો રાઈ જિતના ઉસમૈં ભી ઉસમૈં અનંત પરમાણું હૈ રજકણ હૈ (આત્મા તો સર્વશક્તિકા ઘણી હૈ) એસી શક્તિ પડી હૈ કે અઢીસે જોજનમાં ભૂક્કા ઉડાડી દીધા. શક્તિ ઈતની હૈ. ઓ તો નિમિત્ત હુઆ અહીં તો દેષ્ટાંત દેના હૈ હોં. રજકણ પરકા ભૂકા કર સકે એસા હૈ નહીં કયું કે અપની સત્તા છોડકર પરકી સત્તાકો છૂતે હી નહિ આહાહા ! પણ ઉસમૈં શક્તિ ઈતની હૈ કે હજારો જોજનમાં રાખ કરી નાખે, ભૂકો કરી નાખે, એસે ભગવાન આત્મા ક્ષેત્ર ભલે છોટા હો, ભગવાન આનંદ ધામ, સમજમૈં આયા ? શુદ્ધ ચૈતન્ય વસ્તુ ઓ મંડૂકકા દેહમાં ભી તો આત્મા તો એસા હિ હૈ જૈસા અહીંયા (આપણો) આત્મા એસા વહ આત્મા હૈ. સમજમૈં આયા ?

ઓ ભી આત્માકા સમ્યગ્દર્શન શુદ્ધ સ્વભાવકા પરિણમન કરતે હૈ તો વો બંધકો જાનતે હૈ. સમજમૈં આયા ? કોઈએ પ્રશ્ન કીયા હૈ ન્યાલભાઈકો પ્રશ્ન હુઆ થા કે તુમ કહેતે હો કે ધ્રુવ, ધ્રુવ, ધ્રુવ, ધ્રુવ, ભાઈ પ્રશ્ન હૈ ઉસમૈં ધ્રુવ નિત્યાનંદકો પકડો પણ મંડૂક કયા પકડે ત્રિકાળકો, વો તો પર્યાયકો જાનતે સંવર, નિર્જરા આદિકી હુઈ ઉસકો, સુખકો વેદતે હૈ, પ્રભુ, સુખકો વેદતે હૈ ને મંડૂક આનંદકો ? તો આનંદકા ધામ કયા હૈ, એસી દૈષ્ટિ હુએ બીના સુખકા વેદન હો સકે નહિ. સમજમૈં આયા ? ન્યાલભાઈકો પ્રશ્ન કીયા થા કોઈએ. પુસ્તક દીયા તુમકો પુસ્તક છોટા- છોટા હોં બડા તો હજી સૂક્ષ્મ હૈ, તુમ્હારા કામ નહીં.

अजर प्याला है. न्यालभाईका अजर प्याला है. अेठ - क्यां गया अेठ राजमल्लज्ज
राजमल्लज्ज याद आया तुम्हारा साटु ले गया था ँ दलाली करीने - समजमें आया ?

भगवान आत्मा, उसने पूछा भाई ! तुम ध्रुव ध्रुव नित्य नित्य नित्य ध्रुवकी दृष्टि
करो, ध्रुवकी दृष्टि करो, त्रिकालकी दृष्टि करो तो सम्यग्दर्शन होगा, पर्याय दृष्टि छोडो तो
मंडूकको क्या ध्रुवका दृष्टि हुआ ? आनंदका अनुभव है उसको तो कहेते है के भगवान
सून तो सही, जे दुःखका वेदन था राग ने द्वेषका वर्तमान दशा तरङ्गका लक्षसे वेदन था,
अे आनंदका वेदन आया, अे कहांसे आया ? अे ध्रुव उपर दृष्टि पडी तब आनंदका वेदन
हुआ. समजमें आया ? सूक्ष्म बात है भगवान आ तो अेकलुं माभण है-इरण्जमण
है, इरण्जमण, इरण्जमण समजे ? लगन पीछे नहि करते आभीरका दिन जमण
करते !

अहीं कहेते है ओहो वो तो जानता है, किसको "बंध ने मोक्षको" मात्र बंध मोक्षको
नहि, ँतना हि नहि त्यारे "कम्मदयं निज्जरं येव" कम्म-उदयं, निज्जरं बे बोल
लीया है (बे लीघा) कर्म उदय, शुभ अशुभ कर्मोदयको, जैसा कर्मका उदय आवे उसको
भी जानते है. अशुभका उदय हो तो अैसे जाने, शुभका हो तो अैसे जाने, जानता ही है,
उसको दूसरा कुछ है नहीं. अशुभ शुभ कर्ममें ये है ही नहीं. शुभ अशुभ कर्मका उदय
आया और शुभ अशुभ कारणसे बहारमां प्रतिकूल अनुकूल संयोग हुआ उसको भी
जानता हि है, कोण प्रतिकूल है ने अनुकूल अैसा है नहि. आहाहा ! देभो
आ धर्म.

पहेला निर्णय तो करो के आ मारग अैसा है दूसरा मार्ग है नहीं. कहेते है, शुभ
अशुभ कर्मोदयको जैसा शुभ हो तो शुभको जाने, ओ तो ज्ञानकी पर्याय, शुभ आया तो
जाननेकी पर्याय प्रगट हुं, ओ हि समय, समय तो अेक है, के आ शुभ है तो ज्ञानकी
पर्याय हुं अैसा तो है नहिं, अपनेमेंसे हि अैसा स्वका ज्ञान और राग शुभ हो के
अशुभ हो, उदय शुभ हो के अशुभ हो अैसे जाननेकी पर्याय अपनी सत्तासे, अपने
कारणसे, रागकी अपेक्षा रणे विना अपनी पर्यायमें जाननेकी पर्याय प्रगट होती है.
आहाहा ! अेमां थोडा अेक अक्षरनो फेरफार थाय तो सारा तत्त्व फेरफार हो जाय अैसी
बात है - फरीने, हें ? (फरीने)

फरीने, अैसा कहां, (जादुकी लकडी) जादुकी लकडी, जादुकी लकडी कहेते है हवे तो
लाकडी रही नहि. पहेले सुभडकी थी अब दूसरी आ गं प्लास्टीककी ओ दाकतर आया
था ने यंदुभाई उसने बनाई हाथमां पसीना न हो अने शास्त्रको छूअे नहि ओ कारण
से अेमां लोको कहेते है बहूत माणस के लाकडी जिसको डीरे उसको पैसा हो जाता है
समजमें आया ? पहेलेसे अैसीं छाप पुण्यकी है ने ? आहाहा ! तो कहेते है अहींया तो

के लकड़ी झीरे तत्वकी, कल्याण हो जाय उसका, उसका नाम अर्द्धिया ज़ादु है आ लकड़ीमें क्या है आ तो धूण है अने पैसा मिले उसमें क्या है ओ भी धूण है.

अर्द्धिया कहेते है धर्मात्मा इसको कहीओ - कर्म उदयको अपना न जाने, शुभको अपना न जाने, अशुभको अपना न जाने પણ शुभ-अशुभकी ज्ञानकी पर्याय हो उसको जाने ऐसा है अस समजमें आया ? तारे ज़ीशी वात त्राध - जैन धरम कैसा है वो बात समजना कठण हो गया जगतको. जैन धर्म ऐसा है परकी दया पाणे ओ जैन धर्म है ? ऐसा है ? (पोते ज जैन छे) पोते ज जैन स्वरूप है सून तो सही, अेध- उसका अर्थ क्या ? के जो पुष्य-पापका राग है वो तो दोष है, कृत्रिम, क्षणिक उससे रहित है, रागद्वेष रहित ही है यैतन्य द्रव्य. जो है रागद्वेष रहित है तो वीतरागता प्रगट अंदर में है तो प्रगट होती है, जिन स्वरूप हि आत्मा है. समजमें आया ? ऐसा दृष्टिमें त्मान हुआ तो कहेते है ज्ञानता है कर्म उदयको आहाहा ! समजमें आया ?

वो आता है ने कागवीट सम मानत है सम्यग्दृष्टि लोग. " यक्वर्तीकी संपदा और एन्द्र सरीभा भोग, कागवीट सम मानत है सम्यग्दृष्टि लोग " आहाहा ! मंदिरमें लीपा है एंदोरमें ओ कायका मंदिर है ने त्राधका शेरका सर कुकमीयंद उसका है उसमें लीपा है उपर, और समजते नहि ?

धर्मी ज़व याहे तो अनुकूलताका गंज हो कागवीट सब मानत है. मनुष्यकी विष्टा तो इज्ज त्भूंड भी पाय. कागजानी विष्टा तो नीकणे ने सूकाध जाय तरत के त्भूंड भी पा सके नही. समजमें आया ? उज्जैनमां नाप्युं 'तुं नही. अेध यांदमले उज्जैनमां मूक्युं तुं, ओर्ड लगाया था अे त्भूली गया लागे छे में कहुं 'तुं ओर्ड तो तुम्हे बनाया था माथे, व्याप्यान होलमें, उज्जैनमें गये थे ने ? " कागवीट सम मानत है " नाक का मेल है अे तो सारी विभूति बहारकी समजमें आया ?

ज्ञानते है, अस ज्ञान होता है. अे ज्ञान त्मी वो यीज है तो होता है ऐसा त्मी नहि. जहां ज्ञान है वहांसे ज्ञान आता है ने परिणामन होता है. समजमें आया ? अेध अमीयंदज्ज आवो मारग त्तारे कठण त्राध, मार्ग सारा समाजने बधाने लागु पडे अेवो ज़ेधअे ने ? अेकने लागु पडे. लागु पडे क्या ? (घटे) ये तो सबको घटे. मारग तो अेक ही है. सब मुजसे जाते है, कोध माथामेंसे जाते है ? मारग तो अेक ही है बाणकको, वृद्धको, युवानको, स्वर्गको, नारकीको मंडूक कडो के मोटा यक्वर्ती राजा कडो. धर्म तो आ अेक ही प्रकारका आ है, उसमें कोध दूसरा प्रकार है नहि.

' कम्मदयं ' ओ तो ज़ाजते है, वो तो ज़ाजते है, वो मेरा तरीके ज़ाजते नहि. परद्रव्यका अपनेमें अपनेसे ज्ञान होता है उसको ज्ञानते है आहाहा ! सम्यग्दृष्टि लोग. " सविपाक. अविपाकरूप " निर्जरानी व्याप्या, कम्मदयंनुं कहुं ने पहेलुं, कर्म उदयनुं

લીધુ પહેલું, પછી હવે સવિપાક અવિપાક નિર્જરા, ઔર સકામ અકામ નિર્જરા દો પ્રકારકી ભારે ગોઠવ્યું છે. કયા કહેતે હૈ ? અપના શુદ્ધસ્વરૂપ પ્રભુ, નિર્મળ ઐસી પ્રતીત અને ભાન શુદ્ધ પરિણમન હુઆ ઉસકા નામ ધર્મી, ઉસકા નામ સમ્યગ્દષ્ટિ.

વો ' સવિપાક ' સમયે સમયે ક્ષણે ક્ષણે પૂર્વકા કર્મ જો બંધા હૈ વો સમય મુદત હોકર ખીર જાતા હૈ. જૈ પૂર્વે કર્મ બંધા હૈ ઉસકી મુદત હોકર સ્થિતિ હોકર ખીર જાતા હૈ. ઉસકા નામ સવિપાક નિર્જરા. કર્મ અપના પાક પૂરા હુઆ અને ખીર જાના સવિપાક પાક-કર્મકા રજકણ જો પડા હૈ. ઉસકા પાક હોકર, સવિપાક પાક સહિત ખીર જાના, ઉસમેં આત્માકા કોઈ પુરુષાર્થ હૈ નહિ. સમજમેં આયા ? કહેતે હૈ દેખો જૈસે આ મનુષ્ય ગતિ અહિંયા અબી પણ કર્મ તો ચાર ગતિકા, બંધા પડા હૈ, આયુષ્ય નહીં, ગતિકી ભાત મૈ કરતા હું, તો યહાં મનુષ્ય ગતિકા ઉદય હૈ, ઔર ગતિ તો ચારકા અંદર ઉદય હૈ. પણ વિપાક ફળરૂપે આ એક હૈ પણ વો ભી વિપાક હોકર ચાર ગતિકા ઉદય હોકર ખીર જાતા હૈ. તીન ગતિકા ઉદય ખીર જાતે હૈ અબી. કયા કીયા ? હા, જૈસા ઉદય આતા, આકર ખીર જાતા ઐસા વો નહિ ખીર જાતા હૈ નિરંતર ગતિકા ઉદય હોતા હૈ ચારેયકા ચારેયકા ઉદય એક મનુષ્યકા તો પ્રત્યક્ષ હૈ ઔર તીન હૈ વો ખીર જાતે હૈ ઉદય આકર. સમજમેં આયા જરી ?

આયુષ્ય એક હોતા હૈ. (સંક્રમણ હોતા હૈ) સંક્રમણ નહીં. વો તો ગતિકા ઉદય આકર ખીર જાતા હૈ બસ, ખીર જાતે હૈ, સંક્રમણ નહીં. સૂનો " સવિપાક " સ નામ વિપાક ફળ સહિત તો કર્મ જૈસા બાંધ્યા ' તા પૂર્વે તો ઉસકા મુદત હો તો આયા ને ખીર જાતા હૈ ઉસકા નામ સવિપાક ઉસમેં કોઈ તપસ્યા કે જ્ઞાનાનંદ કરના હોય તો ખરે ઐસી ચીજ નહીં. સમજમેં આયા ? બંધા હુઆ કર્મ અપની મુદત પૂરી હોનેસે સમય સમયમેં ઉદય આકર ખીર જાતે હૈ, ઉસકો સવિપાક નિર્જરા કહેતે હૈ. (રોજ નવું નવું) બધું નવું જ છે ને ? આહાહા !

કઈ અંતર ચીજકી કયા ચીજ હૈ વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા ત્રિલોકનાથ વીતરાગદેવ સો ઈંદ્રોના પૂજ્ય પ્રભુ ઉસને કયા કહા થા અને હમ કયા માનતે હૈ ઉસકી કુછ ખબર નહીં. સમજમેં આયા ? ઓઘે ઓઘે કીધું 'તું ને ભેડીયા ચાલ. હં ! ભેડીયા ચાલ, કોઈ કહેતું 'તું (કાલે જ વાત થઈ હતી) કાલે વાત થઈ. ઘેટાકા આચાર હોતા હૈ ને ? ઐસે ભેડીયા આચાર. દુનિયા કરે ઐસા કરે જાય પણ સત્ય કયા હૈ ઉસકી ખબર નહીં. હૈ ? કોઈ કહેતે થે. ભેડીયા ચાલ કયા ? ભેડીયા ઘસાણ (કોઈ કરે ઐસા કીયા કરે વો) વો તો હૈ મગર શબ્દ કયા એ તો હમકો ખબર હૈ ને ? (મુક્ત હાસ્ય) તમારી ભાષા કયા હૈ ? (ઘસાણ) ઘસાણ હા ઓ ભેડીયા ઘસતે હૈ યહાં, ઘસાણ (ઘસાણ) આહાહા ! ઐસા ભેડીયા જેમ સબ ઘસતે હૈ અનાદિસે એમ કહેતે હૈ (બરાબર) અજ્ઞાની કરતે હૈ ને અજ્ઞાની મનાતે હૈ ઐસા ચલે જાતે હૈ, વો હેઠે નજર રખતે હૈ ને વો ભેડીયા - ચલે જાતે

है, मार्ग क्या है उसकी ખબર नहीं.

धर्मी જીવ अपना स्वરूप राग पुण्य ने शरीरसे त्रिन्न जब જાનનેमें आया, जब लग राग ने शरीर मेरा है और मैं उस सहित हूं ऐसी દૃષ્ટિ थी तब लग मिथ्याદૃષ્ટિ अधर्मी पापी था समजमें आया ? जब वो દૃષ્ટિ गुलांट ખા ગઈ. समजमें आया ? वो नट नहीं होते नट ? नट नायते है ने, नट नायते है ने, जैसे जैसे नायते नायते जब गुलांट ખાता है नट नायते है ने ? दुकान पर आते है ने हमारे त्यां दुकान थी तो, बहोत पैसा लेनेको बहोत आवे. तो आम करीने गुलांट मारे. એમ એક વાર નાચ કર, કહેતે है राग ने पर्यायकी बुद्धि है वह छोड दे (छोड दे) द्रव्यबुद्धि त्रिकाणी ज्ञायकमें गुलांट ખા (बराबर, सत्य कृपानाथ) (गुलांट कैसे ખाना) आहाहा ! कहेते है ने जैसे ખाना. ऐसी दृष्टि है (पर उपर) तो ऐसी दृष्टि (स्व उपर) करना वो गुलांट (अतिप्राय बदलना)

वात बस એ, જો राग અને पर्याय એક समयकी पर्याय उपर बुद्धि है वह द्रव्य उपर बुद्धि करना. (मारे એમ કહેવું છે કે ગુલાંટ કીસ ક્રિયાસે ખાઈ જાતી है ?) क्रिया ब्रिया कइ थी वणी , धूणनी क्रिया ? (જ્ઞાન ક્રિયા) शेठ हीक છે બરોબર પૂછતે है. लोको क्रिया करतेहै ने, क्रिया करते है ने ? क्रिया करते करते ऐसी दृष्टि होगी. धूणमें नहीं होगी समजमें आया ? अतिप्राय अपना જો પર ઉપર है वो स्व उपर लेना. बस, दूसरी कोઈ क्रिया उसकी है नहीं. आहाहा ! नंदकिशोरજી कोઈ ऐसी बात है मारग ऐसा है तमारा गाममां आवी वात नो हाले हों એક દીમાં ક્યાંથી હાલે વિદિશામાં ક્યાં ગયા રાજેન્દ્રસિંહ (न यले) शुं नाम છે ? (રાજેન્દ્ર) રાજેન્દ્રકુમાર ક્યાં ગયે ? कर्मका उदयको જાનતે है और सविपाक निर्जरा कर्म उसकी मुदत पूरी होने पर भीर ज्ञाय उसको જાને.

“ અવિપાક ” દૂસરા શબ્દ, અવિપાકકા કયા અર્થ ? है तो કાળક્રમ ઉસમં ભી હોં. समजमें आया ? हमसां क्यांक वांय्युं 'तुं अर्झीया तो तत्त्वार्थ था. પણ બીજે ક્યાંય હતું. यथाकाण तो उसमें ભી લેના એમ કહેતે है - विपाकमें ભી यथाकाण है (એમાં લખ્યું છે) त्यां तो लખ्युं છે પણ દૂસરા ક્યાંક લખ્યું છે. કોઈ ઠેકાણે લખ્યું છે ખરું ? હા આ યોગસારમાં હશે આ યોગસારમાં હશે ? યોગસાર છે ને અમિતગતિ આચાર્ય, અમિતગતિ આચાર્ય ઉસકા યોગસાર ઉસમં લીખા है ऐसा कर्मकी बात यथार्थ भाव. ओ सारा व्याખ्यान हो गया है योगसार, समयसारकी शैलीका है योगसार अमितगति आचार्यका उसका व्याખ्यान हो गया है उसमें ऐसा लीखा है जो समय कर्मका उदय आनेवाला है ओ विपाक भीर જાતે है, અવિપાક ભી ઉસકે કાલમં હિ આતા है, પણ यहां पुरुषार्थ यैतन्य उपर क्रीया, शुद्ध ज्ञानानंद मैं हूं ऐसी दृष्टि और पुरुषार्थ स्व उपर क्रीया तो ओ ખીરનેકો અવિપાક નિર્જરા કહેનેમં આતા है. ઉસમં ક્રમબદ્ધ है ने पंडितज्ज ! ઉસમં

कमबद्ध है सविपाक निर्जरा जो है वो मिथ्यादृष्टि और सम्यग्दृष्टि दोनोको छोती है ? दोनोको छोती है. यहां तो सम्यग्दृष्टिकी बात है. (सम्यग्दृष्टिकी हि) अर्हिया तो सम्यग्दृष्टिकी बात है. मिथ्यादृष्टिका आंही काम नहि. सम्यग्दृष्टिको यार प्रकारकी निर्जरा छोती है. ओ अर्हिया सिद्ध करना है. समजमें आया ?

ज्ञानीको अपना यैतन्य स्वरूपका तान अनुभव हुआ और आनंदका वेदन हुआ. उसको भी सविपाक, अविपाक और सकाम, अकाम यार प्रकारका कर्म भीरते है. ये यारेय प्रकारको जानते है. आ तो यारकी व्याख्या करते है. सविपाक नाम कर्मकी मुदत पूरी होते भीरते है वो, उसकी मुदतको अविपाक ली भीरा है, पण अपना स्वभाव, सन्मुखमें आनंदमें महामशगुल हुआ, अपनी दृष्टिमें अेकाकार हुआ वस्तुमें तो जो कर्म भीरा, अेकदम भीयकर जेयाछ, पण ओ समय भीरनेकी यीज वो भीर गछ पण पुरुषार्थका उसमें आ बाजुमें निमित्त पडा अने भीर गया ओ अविपाक उसमें पाक अर्हिया अनुभवमें आया अैसा है नही - धणुं जीणुं.

फेर बात, फेर बात फेर लछअे (अपनी समजमें तो कुछ नही आया) भाटे तो फरीने कहेते है. कर्म निर्जराका दो प्रकार अेक तो मुदत पुरी हो अने भीरते है. दूसरी ली मुदत तो है पण यहां पुरुषार्थ स्वसन्मुख क्रीया है तो वो कारण ओ पाक आ बाजुका पर्यायमें पाकका फणमें अेकताबुद्धि बिलकुल न रही, समजमें आया ? अेने कारणे ओ कर्मकी पर्याय जो है ओ भीर जाती है उसको अविपाक निर्जरा धर्मीको छोती है. मिथ्यादृष्टिको अविपाक निर्जरा छोती नही. मिथ्यादृष्टिको सविपाक निर्जरा छोती है पण अविपाक नही छोती है. समकित्तीको दोछ छोती है (बराबर) आडाडा ! त्तारे वात त्ताछ (बहु योष्णुं) समजमें आया ? रात्रिको प्रश्न पूछना जरा सूक्ष्म बात है. तत्त्वार्थसारमें ली अैसा लीया है त्ताछअे उसका बहुत सरस अर्थ क्रीया है कम प्राप्त तो दो हि है, आया था ने त्ताछ-प्रश्न तमने कम प्राप्त तो दो हि है - पण अर्हिया पुरुषार्थ क्रीया, तो ओ पुरुषार्थ क्रीये बीना ओ तो कर्मका उदय आया और भीर गया अस मुदत पुरी होते भीर जाता है अस मगर यहां पुरुषार्थ क्रीया स्वभाव सन्मुख आनंदकंदमें जयां प्रयत्न क्रीया, प्रयत्न क्रीया वो ली पर्याय दृष्टिकी बात है पण प्रयत्न ध्रुव उपर लग गया, उसका नाम पुरुषार्थकी जागृति अने तपस्या कहेनेमें आता है. ओ तप, अपवास-अपवास करना वो तप है नहि आडाडा ! ओ तपनो अर्थ -तपंति छति तपः जैसा सुवर्ण सोना-सुवर्ण गेउसे ओपित होता है गेउ होता है ने गेउ ? सोनु सुवर्ण ओपित होता है अैसे भगवान आत्मा शुद्ध वीतराग पवित्र जो दृष्टिमें आया है, उसमें पवित्रताकी वृद्धि छोती है, शुद्धताकी वृद्धि छोती है, उसको भगवान तपउपी त्ताव निर्जरा कहेते है. त्तारे वात त्ताछ.

गोंडल दरबार था ने गोंडल दरबार ? गोंडल बडा दरबार था. तो उसका डेणवणी अधिकारी था यंदुभाछ पटेल तो बहु था उसका उपर प्रेम तो आपणी बात बडोत सूनते थे. तो वहां दरबार पास जाकर कहे महाराज ऐसा कहा महाराज अर्थ ऐसा कहा तो गोंडल दरबार कहे, पीछे कहे शब्दकोष है उसका गोंडलमें भगवत् गौमंडण शब्दकोष पुस्तक ऐसा बनाया छ बडा तो महाराजका दरेक शब्दका अर्थ फेर पडते है तो आपणे पण नाभो भगवत् शब्दकोषमें उसमें नाभ्या है केटलाक, समजे ? गौमंडणनी छे. आपणी पासे पुस्तक छे अर्झिया बडा शब्दकोषना (मोटा) डा-बडा पुस्तक है छ शब्द नाभ्या छे थोडा दरबारने रस था आवी न शके दरबार तो, पण उसका डेणवणी अधिकारी था यंदुभाछ था पटेल उसका आ यंदुभाछ पटेल - ओ दरबार पासे जाय दरबार कहे महाराज कहे ओ शब्द अपना शब्दकोषमें नाभना तो शब्दकोषमें आया है बडोत ऐसा समजमें आया ?

बंध मोक्षको जानते है सविपाक ने अविपाकको जानते है ! आझझ ! करते नहीं अेम भाछ अर्झिया कहेयुं छे. इरीने सविपाक निर्जरा उसका तो कर्ता नहीं पण अविपाक निर्जराका भी कर्ता ज्ञानी नहि. आझझ ! कर्म रजकण है ने ? तारे वात भाछ. भगवान, तेरेमें तो ज्ञान त्तरा है, तेरेमें क्या परको कर्मको निर्जराउं ऐसा है ? ओ तो कर्म निर्जरी जाते है अविपाकपणे उसको जाननेवाला आत्मा है आझझ ! भाछ काने तो पडे के आ कंछ छे वीतराग मार्ग, कोछ थीज है वीतराग मार्गने विषे, अे थीज समज्या विना रडी गछ छे. अने अे समज्या विना उसका छूटकारा नहि होगा, होगा यार गतिका मरी जशे, रभडी मरशे. क्यांय सुभ है नहि, अे शेकी ! शेठ क्यांय सुभ नहि हे घूणमांय तमारा बंगला छ लाभनो आरसपाणनो मोटो इजरो - ओलाने यालीस लाभनो छे त्यां अेक गोवामां शांतिलाव भुशाल, यालीस लाभनो, पैसा जाजा होय तो मोटो इजरो षडकाय, इजरो समजाय छे ने ? लोटीया वोरा जेमां दाटे अेने इजरो कहेवाय वोरा कहेते है ने वोरा नहीं कहेते लोटीया वोरा नहि होते लोटीया वोरा होते है इजरा है. जामनगरमें बडा इजरा है, नदीने कांठे वो लोटीया वोरा नहि होते, मुसलमान टोपी पहेनते ने वोरा उसको जहां दाटे उसका नाम इजरा कहेते है. अर्झिया पण भगवान कहेते है आत्माना त्मान विना इजरांमां पडया नोण-कोण जैसा है अेय आझझ !

कहेते है भगवान आत्मा " सकाम अकाम निर्जरा " लो कोछ टि ' शब्देय षबर नहीं होय के क्या दशे ? पहेले अेम कहा के सविपाक अेटले कर्मका उदय आवे ने भीर जाय वो, उसको भी जाने बस जाने, करे नहीं. और अविपाक पुरुषार्थसे अपनी स्थिरता हुछ, तो कर्म भीर जाते है, उसको अविपाक कहेते है. अे अविपाकको आत्मा ज्ञानी करते नहि. जानते है " सकाम " अे सकाम कहो के अविपाक कहो अर्झी अविपाक

પરમાણુકી અપેક્ષાસે છે. અને સકામ અપના પુરુષાર્થકી જાગૃતિકી અપેક્ષાસે છે. આહાહા ! ફેર, અવિપાક નિર્જરા છે વો કર્મકા રજકણકી અપેક્ષાસે છે, ઓર સકામ નિર્જરા છે એ અપના શુદ્ધ ઉપયોગમેં રમણતા ઉગ્ર હુઈ, અપના પુરુષાર્થસે ઓ ભાવકો સકામ નિર્જરા કહેનેમેં આતા છે આહાહા ! ભારે વાત ભાઈ સમજમેં આયા ? એ જરી ઝીણું છે થોડું.

“ સકામ ” અર્થાત્ પુરુષાર્થકી જાગૃતિસે નિર્જરા હુઈ. અપની ભાવનાસે હુઈ. અપના શુદ્ધ ભગવાન આત્મા. ઉસકી દૈષ્ટિ તો છે ઓર ઉસમેં ઉગ્ર પુરુષાર્થ કરકે જો નિર્જરા હુઈ ઉસકા નામ સકામ ભાવ નિર્જરા કહેતે છે ભારે સમાડયું પણ થોડામાં.

“ અકામ નિર્જરા ” અકામ નિર્જરાકી વ્યાખ્યા કે ઈચ્છા ન હોતે પણ પ્રતિકૂળ સંયોગમેં રાગકી મંદતાસે સહન હુઆ ઉસકા નામ અકામ નિર્જરા કહેતે છે. એસે જ્ઞાનીકો ભી અકામ નિર્જરા હોતી છે. મંદ કષાય, જૈસે વેપારમેં બેઠે હો ઓર ભોજનકા ટાઈમ ૧૧ વાગ્યાનો હોય અને જરાક ઘરાક એસા આ ગયા તો ભોજન દો ત્રીન ઘંટા આધે ચલા ગયા, હતા જ્ઞાની. સમજમેં આયા ? ઈચ્છા નહીં થી કે મૂઝે દો બજે આહાર લેના દૂધ પીના ઈચ્છા તો દસ બજેકી થી પણ એસા કોઈ ઘરાક આયા તો ઉસમેં રૂક ગયા તો ઈસમેં કષાયકી મંદતા હુઈ ઈચ્છા નહીં થી કે વો નહીં કરના કે દૂધ નહિ પીના એસા પણ છતાં એસા કારણમેં એસા સંયોગ આ ગયા તો ઉસમેં મંદ કષાયકા ભાવ રહ્યા તો ઉસમેં કર્મ ખીરે ઉસકા નામ અકામ નિર્જરા કહેતે છે આરે !

જ્ઞાની એસે બિલકુલ કોઈકા કર્તા નહીં (જાનનેવાલા) (અકામ ને - અવિપાક) હેં ? કયા ? અકામ અને સવિપાક, સવિપાક તો ઉદય આકર ખીર જાતા છે ઈતના અને અકામમેં પ્રતિકૂળ સંયોગ એસા આયા સહન કરનેકી ઈચ્છા નહીં થી. નહીં ખાના એસી ઈચ્છા નહીં થી, પણ ખાના દૂર હો ગયા સહજ, ઉસમેં કષાયકી મંદતા આ ગઈ તો ઉસકા નામ અકામ નિર્જરા. જેમ પશુ અહીં તો સમકિતીકી બાત છે (જી. હા) પશુ છપ્પનીયાકા દુકાળમેં બહુત દુઃખ, ઘાસ નહિ મિલતા થા સમજમેં આયા ? છપ્પન, બહોત હમને તો નજરે દેખા છે ને, દસ વર્ષકી ઉંમર થી છપ્પનમેં તો એસા આંખમેં આંસુ પણ એસા ખાનેકા ભાવ થા મગર પ્રતિકૂળ સંયોગમેં અંદરમેં કિસીકો કષાય મંદ હો ગયા, મંદ હો ગયા તો ઈસકો અકામ નિર્જરા કહેનેમેં આતા છે એસા મરકર સ્વર્ગમેં ભી જાય - મિથ્યા દૈષ્ટિ હો પણ અકામ નિર્જરાસે સ્વર્ગમાં ભી જાય, પણ ઉસકી બાત અહીંયા, નહિ છે અહીંયા સમ્યદૈષ્ટિકી બાત છે - વિશેષ લેના લ્યો -